

имъ назначавали началници, а друга — по жребий (по конскрипция). Последния способъ за наборъ на войски получавалъ постепенно (особенно въ Франция) все по голѣмо и по голѣмо развитие тъй, че въ Швеция, Дания и Франция въ военно време набирали по конскрипция по нѣкога 10-ия, 8-ия и даже 5-ия челоуѣкъ. При това въ Франция всѣка община била длѣжна да облѣче и въоръжи набранитѣ въ нея рекрути.

Слѣдъ свършванието на войната, частъ отъ войскитѣ се распуснала;

тъй, напримѣръ, слѣдъ Рисвикския миръ Франция распуснала до 25.000 души.

Освѣнъ войскитѣ, които се набирали чрѣзъ вербувание и по конскрипция, имало още и наемни войски. Франция, както по напредъ, държала наемна швейцарска пѣхота, а армията на нидерландскитѣ генерални щати състояла почти исклучително отъ наемни войски.

Сроковетѣ на службата били твърдѣ различни и никждѣ още не били опрѣдѣлени по положителенъ начинъ.

§ 13.

Тактическото устройство на войскитѣ въобще и на пѣхотата особенно.

Въ тактическото устройство на войскитѣ въобще въ този периодъ станали значителни и важни измѣненія и донѣкъдѣ усвършенствувания, макаръ то, въ нѣкои отношения, често да слѣдвало по пѣтъ лѣжливи и по нѣкога даже прѣвратенъ. Измѣненіята и усвършенствуванията въ него ставали прѣимущественно и най напредъ въ фрунцузската армия, сѣщо, както въ прѣдидущия периодъ въ шведската.

Колкото се отнася собствено до пѣхотата, то прѣди всичко нейното въоръжение било усвършенствувано съ постепенното въвеждане на пушки съ щикове и затвори. Щика билъ изобрѣтенъ въ Франция, въ Байонна (отъ това и названието bayonnette), още въ срѣдата на XVII вѣкъ, но въведенъ едва въ края на този вѣкъ въ Германия, послѣ въ другитѣ господарства и най късно (въ 1703 г.) въ Франция. Въвежданieto на щиковетѣ, кремъковитѣ затвори въ пушкитѣ и желѣзнитѣ шомполи, и постепенното (въ началото на XVIII вѣкъ) усвършенствувание въ устройството имъ, направили пушката най свършенно оружје за пѣ-

хотата, както за огнестрѣлно, тъй и за рѣчно дѣйствиe. Заедно съ това пиката ставала все повече и повече безполезна и най послѣ сѣщо, както и прѣдпазителното въоръжение на пѣхотата, съвсѣмъ излѣзла отъ употребление, макаръ и да имала много усърдни привърженци (особенно Фоларъ). Съ тѣчение на времето, въоръжението на европейската пѣхота взело всѣкъдѣ еднообразенъ видъ и състояло отъ пушки съ щикове и сабли. Слѣдствие отъ това била еднородността въ състава на пѣхотата, която не се раздѣляла вече на тѣжка и легка, а отъ по напредъшитѣ мушкетери и фузелери останали само едни названия. Правилно-устроена легка пѣхота имало твърдѣ малко. въ Франция подъ названиее свободни роти (compagnies franches), а въ Германия — егери или стрѣлци (Schützen). Най добра и най многобройна легка пѣхота, макаръ и ирегулярна, били пандуритѣ въ австрийската армия, които отъ по напредъшитѣ конни кроати и хусари се обърнали въ пѣши и дѣйствували отлично и много полезно, като лежки войски. Въ 1671 година въ Франция били учрѣдени